
Granskningsrapport

Granskning av delårsrapport 2016

Hudiksvalls kommun

Micaela Hedin
Cecilia Axelsson
Simon Lindskog

Oktober 2016

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
2	Inledning	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.3	Revisionskriterier	5
2.4	Metod	5
3	Granskningsresultat	6
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	6
3.2	Resultatanalys	11
3.3	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	12
3.4	God ekonomisk hushållning	14
3.4.1	Finansiella mål	14
3.4.2	Mål för verksamheten	16

1 Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer översiktligt granskat kommunens delårsrapport för perioden 2016-01-01 – 2016-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Det bokförda resultatet för perioden är +161,4 mnkr (+26,0 mnkr), vilket är 135,4 mnkr bättre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett positivt resultat om 73,2 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas.

Nämnderna lämnar en prognos för nettokostnaderna som sammanlagt är 19,2 mnkr mer än budgeterade nettokostnader. Vi bedömer den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden som otillfredsställande. Kommunens ekonomi tål inte sådana prognostiserade underskott (– 26,5 mnkr) som nämnden redovisar. Det är viktigt att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter. Det är väsentligt att beslutade/föreslagna åtgärder genomförs och kompletteras med ytterligare åtgärder om så krävs.

Utifrån vår översiktliga granskning gör vi följande bedömning av kommunens delårsrapport:

- Delårsrapporten är i huvudsak upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. I likhet med tidigare år har vi noterat följande avvikelser från god redovisningssed:
 - RKR´s rekommendation nr 22 Delårsrapport genom att delårsrapporten saknar en sammanställd redovisning.
 - RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom tillämpning av ett halvt års avskrivning på årets tillkommande tillgångar oavsett när under året tillgången tagits i bruk.
 - RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom att kommunen inte tillämpar komponentavskrivning.
 - RKR:s rekommendation nr 18 genom att överskott avseende statliga ersättningar för flyktingverksamheten, så kallad grundersättning och schablonersättning, balanseras över tid.
- I budget 2016 fastställde kommunfullmäktige sex finansiella mål med avseende på god ekonomisk hushållning. I delårsrapporten görs en avstämning mot kommunens finansiella mål.

Sammanfattningsvis bedömer kommunstyrelsen att möjligheterna är goda att samtliga finansiella mål utom målet kring årets resultat uppnås för 2016. Vi bedömer att resultatet delvis är förenligt med de finansiella målen som fullmäktige fastställt i budget 2016. Fem av sex mål prognostiseras uppnås för helåret.

- Vi bedömer utifrån kommunstyrelsens rapportering i delårsrapporten, gällande de övergripande målen, att ingen sammanfattande analys av måluppfyllelse/mål finns beskriven. Vi bedömer att kommunstyrelsen fortsättningsvis behöver följa upp i en sammanfattande analys i förvaltningsberättelsen, hur väl kommunen arbetar för att uppnå de övergripande målen.
- I dokumentet "Delårsrapporter 2016 för nämnderna och kommunens bolag" redovisas en återrapportering av respektive nämnds åtagande/övergripande verksamhetsmässiga mål och särskilda uppdrag.

Nedan sammanfattas väsentliga iakttagelser som gjorts med anledning av granskningen av delårsrapporten:

- I delårsrapporten återfinns ingen sammanställd redovisning. Enligt RKR´s rekommendation nr 22 Delårsrapport ska en sammanställd redovisning upprättas om ett av två villkor är uppfyllda. Då villkoret kring de kommunala koncernföretagens balansomslutning i förhållande till kommunkoncernens balansomslutning per 2015-12-31 ligger på 30% behöver kommunen upprätta sammanställd redovisning i kommande års delårsrapporter.
- Rutinen kring kontering och slutattest av leverantörsfakturor inför delår- och årsbokslut behöver ses över för att tillse att så många leverantörsfakturor som möjligt blir slutkonterade och därmed bokförda på rätt kostnads- eller balanskonto. Därmed, och med beaktande att periodiseringar sker löpande vid ankomstregistrering, kan det manuella arbetet med avstämningar och periodiseringar av leverantörsfakturor vid bokslut minskas.
- Överskott avseende statliga ersättningar för flyktingverksamheten, så kallad grundersättning och schablonersättning, balanseras över tid, vilket avviker från RKR:s rekommendation nr 18 och god redovisningssed. Vi bedömer att det därmed finns en osäkerhet i redovisade intäkter för 2016 men storleken av felet har inte kunnat fastställas. Vi rekommenderar kommunen att se över sin fördelningsmodell. Med en väl genomtänkt och anpassad fördelningsmodell kan kommunen få en bättre kontroll över erhållna ersättningar så att ersättningarna intäktsförs över den tid som de avser.
- Anpassa redovisning av materiella anläggningstillgångar i enlighet med RKR´s rekommendation nr 11.4 genom att tillse att avskrivning påbörjas i samband med att tillgången är färdig att tas i bruk.
- Anpassa redovisning till komponentredovisning i enlighet med RKR´s rekommendation nr 11.4 genom att komponentavskrivning tillämpas på materiella anläggningstillgångar där skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning är väsentlig.

Vi har noterat att kommunen under 2016 påbörjat arbetet med anpassning av sin redovisning till komponentavskrivning, och beslut har tagits att anläggningstillgångarna inom vatten och avlopp ska tillämpa komponentavskrivning från 1 januari 2017.

Den anpassning av kommunens redovisning som skett är positiv, men det är väsentligt att arbetet fortsätter med komponentindelning av övriga anläggningstillgångar med större bokförda restvärden och där skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning är väsentlig. Anpassning till komponentavskrivning får i sin tur påverka på såväl bokföring av framtida underhållskostnader som beräkning av interna hyror och elevpeng.

- En beräkning av sluttäckningskostnader för återställning av kommunens deponi har skett. Beräkningen är nuvärdesberäknad och totala kostnaderna beräknas uppgå till ca 50-55 mnkr, varav 15 mnkr redan finns upptagen i balansräkningen. Enligt RKR 10.2 ska en avsättning, dvs en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp, redovisas i balansräkningen om tre villkor är uppfyllda.

Kommunstyrelsen behöver ta ställning till om samtliga villkor är uppfyllda och i så fall redovisa kostnaden som en avsättning. Vi noterar att kommunen under 2016 har påbörjat ett arbete kring denna fråga. Ett antal ställningstaganden finns dokumenterade, och kommunen bedömer att en tillförlitlig uppskattning av beloppet inte kan göras. I delårsrapporten 2016 ligger avsättningen till deponi kvar oförändrad mot 2015-12-31. Däremot kommer anpassning av redovisning av kostnader kopplade till deponin att ske inför årsbokslutet 2016.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att översiktligt bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten ger en rättvisande bild. Granskningen är översiktlig och omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

I likhet med 2015 har två delårsrapporter upprättats även för 2016. Den ena, ”Delårsrapport 1 januari – 31 augusti 2016”, motsvarar kommunens delårsrapport som är upprättad i syfte att möta lagens krav och god redovisningssed. Den andra, ”Delårsrapporter 2016 för nämnderna och kommunala bolagen”, avser nämndernas redogörelse samt avrapportering av ekonomi och verksamhet för de kommunala bolagen och har upprättats med avseende på kommunens uppsiktsplikt. Vår granskning av delårsbokslut 2016 har begränsats till att omfatta granskning av kommunens delårsrapport ”Delårsrapport 1 januari – 31 augusti 2016”. Dokumentet ”Delårsrapporter 2016 för nämnderna och kommunala bolagen” har studerats översiktligt för att få en förståelse för innehållet. I denna rapport syftar begreppet delårsrapport till kommunens delårsrapport ”Delårsrapport 1 januari – 31 augusti 2016”, om inget annat särskilt framgår.

2.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning.
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22 samt god redovisningssed i övrigt.
- Fullmäktigebeslut avseende god ekonomisk hushållning.

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Intervjuer med berörda tjänstemän.
- Analys av relevanta dokument.
- Översiktlig granskning och analys av det siffermässiga bokslutet per 2016-08-31 samt av resultatprognosen för året.
- Översiktlig analys av verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen.

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

Granskning av jämförelseåret 2015 omfattas inte av denna granskning. Anledningen är att kommunen sedan upprättande av delårsrapport 2015 beslutat om ändrad period för delårsrapport 2016. Delårsrapporten omfattar numera perioden januari-augusti mot tidigare januari-juni. I delårsrapporten 2016 har jämförelsetal med samma period föregående åndrats från juni till augusti 2015.

Rapporten kommer att faktagranskas av personal på ekonomikontoret.

3 Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – augusti 2016. Resultatet för perioden uppgår till +161,4 mnkr.

Delårsrapporten

Kommunens delårsrapport består av förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter och redovisningsprinciper. Delårsrapporten redogör för prognos över förväntat utfall för helåret, prognos av balansräkning per balansdagen samt prognos av kassaflöde för helåret. I dokumentet ”Delårsrapporter 2016 för nämnderna och kommunala bolagen” återfinns nämndernas redogörelse som omfattar ekonomi och verksamhet samt vilka åtgärder som eventuellt planeras vidtas. Avsnittet kring ekonomi omfattar dels en resultaträkning på total nivå för nämnden dels en driftsredovisning per verksamhet.

Uppställningen av resultaträkningen i delårsrapporten görs med motsvarande period föregående år, dvs augusti 2015, bokslut 2015 samt helårsprognos. Av redovisningsprinciperna framgår att delårsrapporten från 2016 omfattar perioden januari-augusti mot tidigare år januari-juni. Vidare framgår att det föreligger en viss osäkerhet när det gäller jämförelsesiffrorna för augusti 2015 då det inte gjordes något komplett delårsbokslut per 2015-08-31. Som framgår av avsnitt 2 har vi inte granskat jämförelsetalen för motsvarande period föregående år varpå vi bedömer att det kan finnas en viss risk för framför allt periodiseringsfel i jämförelsetalen.

Enligt RKR´s rekommendation nr 22 Delårsrapport ska resultaträkningen i delårsrapporten även redogöra för årsbudgeten, vilket saknas i kommunens delårsrapport. Uppställningen av balansräkningen i delårsrapporten följer däremot den uppställning som återfinns i rekommendationen, utöver detta redovisas även jämförelsetal för motsvarande period föregående år.

Någon sammanställd redovisning har inte upprättats i delårsrapporten, däremot framgår det av förvaltningsberättelsen utfall samt helårsprognos för de bolag som ingår i kommunkoncernen. I förvaltningsberättelsen framgår även koncernstrukturen samt kortfattad information om respektive bolags verksamhet under året. I dokumentet ”Delårsrapporter 2016 för nämnderna och kommunala bolagen” återfinns ytterligare information om verksamhet och ekonomi inklusive resultat- och balansräkningar för respektive bolag.

Enligt RKR´s rekommendation nr 22 Delårsrapport ska en sammanställd redovisning upprättas om något av följande villkor är uppfyllda:

- De kommunala koncernföretagens andel av kommunkoncernens intäkter, vilket omfattar såväl verksamhetsintäkter som skatteintäkter och statsbidrag, uppgår till minst 30 procent.

- De kommunala koncernföretagens balansomslutning uppgår till minst 30 procent av kommunkoncernens balansomslutning.

Villkoret gällande kommunala koncernföretagens balansomslutning av kommunkoncernens balansomslutning ser ut enligt följande de senaste tre räkenskapsåren:

Räkenskapsår	Andel av balansomslutning
2015-12-31	30%
2014-12-31	29%
2013-12-31	27%

Då villkoret kring de kommunala koncernföretagens balansomslutning i förhållande till kommunkoncernens balansomslutning per 2015-12-31 ligger på 30% behöver kommunen upprätta sammanställd redovisning i kommande års delårsrapporter.

Periodiseringar

Vi har översiktligt granskat rutinerna för periodisering. Sedan 1 januari 2015 är det möjligt att periodisera leverantörsfakturor i systemet i samband med ankomstregistrering av fakturorna. Respektive förvaltningsekonom har i bokslutsarbetet gjort en kontroll av att alla större leverantörsfakturor som ankommit under augusti och september är kostnadsförda på rätt period.

Enligt uppgift uppmanas de attestberättigade inom respektive verksamhet att vid månadsskiftet augusti/september attestera de ankomstregistrerade leverantörsfakturor som finns i Portalen. Trots detta finns det på balansräkningen ett balanskonto (konto 1639) som avser preliminära kostnader avseende ankomstregistrerade leverantörsfakturor där saldot uppgår till väsentligt belopp (16,8 mnkr). Om kommunen tillser att det finns erforderliga rutiner som säkerställer att kontering och attest av så många leverantörsskulder som sker i månadsbrytet torde saldot på kontot för preliminära kostnader kunna vara betydligt lägre. Vi har stämt av posten mot underlag samt utfört stickprov på enskilda fakturor för att säkerställa att posten inte innehåller poster som behöver kostnadsföras per 160831. Granskningen har skett utan anmärkning. Vi rekommenderar att rutinen kring kontering och slutattest av leverantörsfakturor inför delår- och årsbokslut ses över för att tillse att så många leverantörsfakturor som möjligt blir slutkonterade och därmed bokförda på rätt kostnads- eller balanskonto. Därmed, och med beaktande att periodiseringar sker löpande vid ankomstregistrering, torde det manuella arbetet med avstämningar och periodiseringar av leverantörsfakturor vid bokslut kunna minskas.

Respektive förvaltningsekonom har i bokslutsarbetet även kontrollerat att kommunens intäkter är redovisade på rätt period. Vid översiktlig genomgång kring rutinerna för periodisering av statsbidrag har framkommit att statsbidrag som erhålls för tillhandahållande av det antal avtalade platser för emottagande av bland annat ensamkommande flyktingbarn intäktsföras på den period intäkterna avser, vilket är i enlighet med RKR´s rekommendation nr 18.

I delåret 2016 finns en fordringspost om 15,6 mkr som avser beräknade intäkter för antal placeringar enligt avtal. Vi har noterat att denna post är felklassificerad i delåret då den ligger bokförd bland korta skulder.

Rutinen kring periodisering för flyktingverksamheten i övrigt är som sådan att överskott avseende resterande medel från statliga ersättningar, så kallad grundersättning och schablonersättning, balanseras över tid. Ersättningarna skall intäktsredovisas enligt olika grunder och perioder. Vid översiktlig granskning av delåret 2016 har identifierats en skuldpost om 7,3 mnkr avseende sådana balanserade överskott. Underlag som styrker att utestående skuld avser kommande perioder, dvs september 2016 och framåt, har ej erhållits i genomförd granskning.

Vi har granskat ett urval poster bl.a. avseende periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten. Vi bedömer att väsentliga poster i stort har periodiserats korrekt med undantag för skatteintäkter hänförliga till slutavräkning 2015. Enligt vår bedömning uppgår kommunens bokförda skatteintäkter till 1,5 mnkr mindre än SKL's senaste prognos, vilket förklaras av att beräkning av slutavräkning 2015 inte har skett på ett korrekt sätt.

Vi kan även konstatera att det statsbidrag som kommunen erhöll i december 2015 för att hantera den rådande flyktingsituationen har periodiserats och intäktsförts som ett generellt statsbidrag i enlighet med RKR's yttrande.

Anvisningar och bokslutsdokumentation

Inför delårsbokslutsarbetet upprättas mall för delår som skickas ut till respektive nämnd. Dokumentet innehåller anvisningar och interna föreskrifter för vilket innehåll som ska finnas i verksamhetsberättelserna. Vidare innehåller instruktionerna riktlinjer för hur måluppfyllelse ska presenteras samt hur kommentarer kring måluppfyllelse, bedömning och åtgärder ska formuleras.

Av anvisningarna framgår det inte hur olika bokslutsposter ska hanteras, exempelvis periodiseringar, hantering av ankomstregistrerade fakturor, vilka underlag som ska finnas med till bokslutsdokumentationen etc. Inför upprättande av kommande års instruktioner rekommenderas att dessa aspekter beaktas.

Den av kommunen upprättade bokslutsdokumentationen har förbättrats mot föregående år. Dokumentation i form av bokslutsspecifikationer och underlag till balansräkningens poster finns samlat på ett enhetligt sätt. Underlag till periodiseringsposter består ofta av en beräkning eller en bokföringsorder, och här rekommenderas kommunen att se över möjligheten att komplettera bokslutsdokumentationen med ytterligare underlag.

Avvikelse från god redovisningssed

Följande avvikelser från god redovisningssed har noterats i samband med granskning av delårsbokslut 2016:

Statsbidrag:

Vi har noterat att överskott avseende medel från statliga ersättningar för flyktingverksamheten, så kallad grundersättning och schablonersättning, balanseras över tid. Sådana ersättningar skall intäktsredovisas enligt olika grunder och perioder. Vi bedömer att det därmed finns en osäkerhet i redovisade intäkter för 2016. Storleken av felaktigt redovisade intäkter har inte kunnat fastställas. Vi bedömer vidare, med anledning av detta, att avvikelse sker mot RKR´s rekommendation nr 18 och god redovisningssed i övrigt.

Medel från statliga ersättningar för flyktingverksamheten, så kallad grundersättning och schablonersättning, fördelas på olika verksamheter utifrån en fördelningsmodell som är framtagen 2010. Viss anpassning av fördelningsmodellen har skett i och med den omorganisation som skedde inom kommunen från 1 januari 2015. Då flyktingverksamheten har vuxit i storlek och då omorganisation har skett sedan fördelningsmodellen upprättades rekommenderar vi kommunen att se över sin fördelningsmodell. Med en väl genomtänkt och anpassad fördelningsmodell kan kommunen få en bättre kontroll över erhållna ersättningar så att ersättningarna intäktsförs över den tid som de avser.

Materiella anläggningstillgångar och avskrivningar:

Av redovisningsprinciperna framgår att kommunen under anskaffningsåret tillämpar ett halvt års avskrivning på tillkommande tillgångar. Aktivering görs endast en gång per år. Enligt god redovisningssed ska avskrivning ske från och med den tidpunkt då tillgången är färdig att tas i bruk (RKR:s rek 11.4). Kommunen har under 2012 påbörjat arbete med en översyn av investeringsverksamheten, principerna för att få bättre följsamhet mot god redovisningssed. Översynen är dock ännu inte färdigställd, bland annat till följd av kravet på anpassning till komponentavskrivning.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Av rekommendationen framgår att om skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning av en materiell anläggningstillgång är väsentlig, ska tillgången delas upp på komponenter. Respektive komponent ska skrivas av separat. Varken under 2014 eller under 2015 har kommunen vidtagit några åtgärder för att anpassa sin redovisning till detta krav, vilket vi ansåg vara otillräckligt i förhållande till god redovisningssed. I redovisningsprinciperna lämnas information om att kommunen ännu inte infört komponentavskrivning.

Vid granskning av delårsbokslutet 2016 har framkommit att kommunen under 2016 har påbörjat arbetet med anpassning till detta krav. Förslag på vilka komponenter och avskrivningstider per komponent som ska tillämpas finns framtaget och beslut har tagits att anläggningstillgångarna inom vatten och avlopp ska tillämpa komponentavskrivning från 1 januari 2017. Den anpassning av kommunens redovisning som skett ser vi som positivt men det är väsentligt att arbetet fortsätter

med komponentindelning av övriga anläggningstillgångar med större bokförda restvärden och där skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning är väsentlig. Anpassning till komponentavskrivning får i sin tur påverkan på såväl bokföring av framtida underhållskostnader som beräkning av interna hyror och elevpeng.

Avsättning för deponi:

Avsättning har gjorts för återställning av deponier under 2007, 2008, 2011, 2014 och 2015 med 3 mnkr årligen, totalt 15 mnkr per 2015-12-31. Ingen avsättning har skett 2012 och 2013 med motivering till att resultatet inte uppnått den resultatnivå som önskat för att avsättning ska ske. En beräkning av kvarstående sluttäckningskostnader har utförts under 2013. Beräkningen är nuvärdesberäknad och totala kostnaderna beräknas uppgå till ca 50-55 mnkr. Sluttäckningen beräknas vara avslutad år 2039.

Enligt RKR 10.2, Avsättningar och ansvarsförbindelser, ska en avsättning, dvs en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp, redovisas i balansräkningen när:

- a) en kommun har en befintlig förpliktelse som en följd av en eller flera inträffade händelser,
- b) det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt
- c) en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Vi har tidigare år påtalat att kommunen behöver ta ställning till om samtliga av dessa villkor är uppfyllda och, om samtliga villkor är uppfyllda, redovisa hela kostnaden om 50-55 mnkr som en avsättning. Vi noterar att kommunen under 2016 har påbörjat ett arbete kring denna fråga och ett antal ställningstaganden finns dokumenterade, som innebär att kommunen bedömer att en tillförlitlig uppskattning av beloppet inte kan göras. I delårsrapporten 2016 ligger avsättningen till deponi kvar oförändrad mot 2015-12-31. Däremot kommer anpassning av redovisning av kostnader kopplade till deponin att ske inför årsbokslutet 2016. Vi ser positivt på det arbete som kommunen påbörjat.

Bedömning

I vår översiktliga granskning har det, med reservation för det som beskrivits ovan, inte framkommit några omständigheter som tyder på att kommunens delårsrapport är upprättad i strid med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Vi har inte granskat jämförelsetalen för motsvarande period föregående år varpå vi bedömer att det kan finnas en viss risk för framför allt periodiseringsfel i jämförelsetalen. De fel och brister som har noterats i granskningen är inte så allvarliga att det påverkar den rättvisande bilden av utfallet för delåret. De förtroendevalda revisorerna behöver således inte föreslå en rättelse av delårsrapporten.

Innan arbetet med årsbokslut 2016 ska påbörjas behöver kommunstyrelsen säkerställa att åtgärder vidtagits i den utsträckning som krävs för att inte göra avvikelser från god redovisningssed som har noterats och påtalats ovan.

3.2 Resultatanalys

Prognosen för helåret pekar på ett positivt resultat, 73,2 mnkr, vilket är 52,8 mnkr bättre än budgeterat. Avvikelsen beror på:

- Verksamhetens nettokostnad avviker med -22,2 mnkr mot budget och förklaras främst av att kostnaden för nämndernas verksamheter beräknas bli 19,2 mnkr högre än budget.
- Skatteintäkter och statsbidrag förväntas bli 1,7 mnkr bättre än budgeterat, vilket beror på högre statsbidrag än budgeterat. Prognosen för skatteintäkter baseras på senaste beräkningarna från SKL.
- Finansnettot ligger i prognosen 73,3 mnkr bättre än budgeterat, vilket framförallt beror på realiserade vinster om 81,0 mnkr i samband med ändring av portföljen avseende kommunens kortfristiga placeringar. En av anledningarna till ändring i portföljen har varit att två av de fonder som kommunen haft placeringar på lades ner under 2016 och kommunen blev tvingad att sälja sina andelar.

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna 2016 respektive första åtta månaderna 2015, prognos för utfallet för året samt avvikelsen mot budget.

Resultaträkning mnkr	Utfall delår 2015	Utfall delår 2016	Prognos 2016	Avvikelse mot budget*
Verksamhetens intäkter	293,8	401,5	872,5	-
Verksamhetens kostnader	-1 551,6	-1 643,4	-2 855,3	-
Avskrivningar	-47,9	-50,8	-79,1	-
Verksamhetens nettokostnader	-1 305,7	-1 292,7	-2 061,9	-22,2
Skatteintäkter	1 012,0	1 049,1	1 571,2	-9,8
Generella statsbidrag och utjämning	296,2	321,8	481,8	11,5
Finansiella intäkter	27,6	87,8	89,1	71,3
Finansiella kostnader	-4,1	-4,6	-7,0	2,0
Årets resultat	26,0	161,4	73,2	52,8

* Under året har tilläggsanslag i budgeten beslutats om totalt 4,1 mnkr (ursprungsbudget 24,6 mnkr).

Jämfört med 2015 års bokslut beräknas nämndernas nettokostnader (exklusive utfall fonder och KS riktade anslag) i år öka med 98,8 mnkr, vilket motsvarar ca 5%.

I delårsrapporten 2016 har avstämning av resultatet enligt balanskravets bestämmelser skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag. Resultatet enligt avstämningen mot balanskravet uppgår till 73,2 mnkr enligt prognosen för helåret.

3.3 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

I delårsrapporten återfinns en driftsredovisning per nämnd inklusive en resultatprognos och budget för helåret 2016.

Utfall för nämndernas driftredovisning per augusti och helårsprognos 2016 visas i nedanstående tabell:

Driftredovisning per nämnd, m nkr	Utfall augusti 2016	Budget 2016 inkl TA*	Prognos helår	Budgetavvikelse
Byggnadsnämnd	-3,5	-7,7	-7,3	0,4
Kommunstyrelse	-53,7	-96,9	-93,1	3,8
Överförmyndarnämnd	-2,7	-4,4	-4,4	0,0
Revision	-0,8	-1,6	-1,6	0,0
Norrhälsinglands miljö/räddningsnämnd	-21,6	-33,8	-34,5	-0,7
Lärandenämnd	-498,3	-807,3	-806,5	0,8
Kultur- och fritidsnämnd	-55,0	-84,1	-84,1	0,0
Social- och omsorgsnämnd	-598,8	-880,5	-907,0	-26,5
Svågadalsnämnd	-7,6	-12,1	-12,1	0,0
Teknisk nämnd	-39,4	-76,7	-73,7	3,0
Summa nämnderna	-1 281,4	-2 005,1	-2 024,3	-19,2

* Kommunfullmäktige har under 2016 gjort tillägg i budgeten för nämnderna (ursprungsbudget 1.970,7 m nkr) genom att driftsbudgeten har beviljats tillägg om 5,7 m nkr avseende bland annat intraprenader, 1,1 m nkr för oförutsedda kostnader, 5,5 m nkr för avskrivningar och ränta som tillförs nämnderna samt 22,2 m nkr för erhållet extra stöd för rådande flyktingsituationen som har lagts ut på nämnderna. I resultatbudgeten för 2016 har statsbidrag ökat med motsvarande 22,2 m nkr, varpå det inte ger någon effekt på budgeterat årsresultat.

Den totala prognosen för nämnderna (exklusive kommunfullmäktiges beviljade anslag) visar på ett underskott för 2016 om -19,2 m nkr. De två nämnder som redovisar underskott är Social- och omsorgsnämnden samt Norrhälsinglands miljö/räddningsnämnd, varav Social- och omsorgsnämnden står för det största underskottet som uppgår till 26,5 m nkr. Övriga nämnder prognosticerar ett överskott eller ett resultat i nivå med budget.

I förvaltningsberättelsen lämnas korta kommentarer till orsak till väsentliga budgetavvikelser per nämnd.

Social- och omsorgsnämnden

Prognosen för 2016 visar på ett underskott om 26,5 m nkr och förklaras främst av äldreomsorgen samt individ- och familjeomsorgen som prognosticerar ett underskott om 8,0 m nkr respektive 17,0 m nkr. Även för 2015 redovisade nämnden ett underskott om 37,2 m nkr.

Av förvaltningsberättelsen framgår inte vilka åtgärder som planeras för att minska underskottet inom Social- och omsorgsnämnden i förvaltningsberättelsen. Däremot beskrivs vilka åtgärder som planeras att vidtas i dokumentet "Delårsrapporter 2016 för nämnderna och kommunala bolagen".

Bedömning

I delårsrapporten framgår väsentliga orsaker till varför vissa verksamheter prognostiserar underskott samt att åtstramningsåtgärder och utredningar pågår för att minska underskottet.

Vi bedömer den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden som otillfredsställande. Kommunens ekonomi tål inte sådana underskott som nämnden redovisar. I likhet med föregående är det enligt vår bedömning viktigt att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter inom respektive nämnds verksamheter.

Det är väsentligt att beslutade/ föreslagna åtgärder genomförs och kompletteras med ytterligare åtgärder om så krävs. Ett enstaka år med negativt resultat kan man klara men i ett längre perspektiv måste budgeten hållas för att de finansiella målen ska kunna nås. Detta är ännu viktigare genom att de stora investeringarna som planeras framöver kommer att påverka kommunens ekonomi i framtiden. Investeringarna kommer att medföra ökade avskrivnings- och räntekostnader vilket kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser.

3.4 God ekonomisk hushållning

3.4.1 Finansiella mål

I delårsrapporten görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2016:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2016	Utfall i delår samt prognos 2016	Prognosticerad måluppfyllelse Kommunstyrelsens avstämning
Skattesats Skattesatsen är 21:61 kr.	Skattesatsen uppgår till 21,61 kr.	Målet uppfylls för året.
Årets resultat Det långsiktiga målet är att resultatet före finansnetto ska uppgå till minst 1 % av summan av skatteintäkter och statsbidrag/utjämning. För budgetperioden gäller målet 0,8% för 2016 samt 1% för 2017-2019.	Resultat före finansnetto Utfall 160831: 78,2 mnkr (5,7%) Prognos 2016: -8,8 mnkr (-0,4%)	Målet uppfylls inte för året.
Investeringar Investeringsramen för perioden är 300 mnkr för den skattefinansierade verksamheten och 100 mnkr för den taxefinansierade verksamheten (VA/renhållning).	Investeringarna per 160831 uppgår till totalt 77 mnkr (63,5 mnkr för den skattefinansierade verksamheten och 13,6 mnkr för den taxefinansierade verksamheten). De budgeterade investeringarna inkl TA uppgår till 158,6 mnkr, varav 25 mnkr för den skattefinansierade verksamheten. Enligt prognosen beräknas årets investeringar uppgå till 162,3 mnkr.	Målet uppfylls för året. Investeringsnivån ligger inom beslutad ram.
Likviditet Ska långsiktigt över tid uppgå till ca 40 mnkr.	Kassa och bank 160831: 58,6 mnkr 161231: 65,3 mnkr (prognos)	Målet uppfylls för året.

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2016	Utfall i delår samt prognos 2016	Prognosticerad måluppfyllelse Kommunstyrelsens avstämning
<p>Kortfristiga placeringar <i>Pensionsmedel</i> – säkerställa framtida pensionsutbetalningar för anställda.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Värdesäkras genom återinvestering av realiserad avkastning till ett belopp som minst motsvarar inflationen. • Uttag för att utjämna pensionskostnaderna. Beslut om uttag tas i samband med budgetberedning. <p><i>Försäljningsmedel</i> – finansiera angelägna investeringar som utvecklar kommunen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prövning om värdesäkring genom återinvestering av realiserad avkastning till ett belopp som minst motsvarar inflationen. • Beslut om uttag tas i samband med budgetberedning. 	<p>Inflationen i augusti 2016 var 1,1%.</p> <p>Totalt uppgår realiserad avkastning per 160831 till 81,0 mnkr, att jämföra med det totala marknadsvärdet per 151231 om 678,4 mnkr. Den realiserade avkastningen uppgår till 11,9% av marknadsvärdet per balansdagen 2015.</p>	<p>Målet uppfylls för året.</p>
<p>Upplåning Under perioden beräknas en nyupplåning med 50 mnkr. Möjligheten att lånefinansiera angelägna investeringar hålls dock öppen. För den taxefinansierade verksamheten (VA/renhållning) beräknas en nyupplåning om 50 mnkr.</p>	<p>Inga nyupptagna lån per 160831.</p> <p>Upplåning enligt prognos uppgår till 25 mnkr för kommunen och 0 mnkr för den taxefinansierade verksamheten.</p>	<p>Målet uppfylls för året.</p>

Avstämningen av måluppfyllelse avseende de finansiella målen har i delårsrapporten skett utifrån prognosticerat helårsresultat.

Sammanfattningsvis bedömer kommunstyrelsen att möjligheterna är goda att samtliga finansiella mål utom målet kring årets resultat uppnås för 2016. Vi delar kommunens bedömning att fem av sex mål kan komma att uppnås för helåret.

Bedömning

I likhet med föregående år konstaterar vi att målet "Årets resultat" inte beräknas uppnås för helåret, detta trots att 2016 års prognosticerade resultat uppgår till +73,2 mnkr. Resultatet före finansnetto enligt prognos uppgår till -8,8 mnkr att jämföra med +1,4 mnkr för 2015 och -12,0 mnkr för 2014. Vi kan konstatera att det är finansnettot om +82,1 mnkr (+29,8 mnkr för 2015 och +24,9 mnkr för 2014) som till största del bidrar till det positiva helårsresultatet.

Finansnettot syftar dock till att säkerställa framtida pensionsutbetalningar samt att finansiera angelägna investeringar. Då kommunen för 2016 inte prognosticerar ett positivt resultat före finansnetto är det väsentligt att kommunen arbetar långsiktigt med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna för att möjliggöra framtida positiva resultat före finansnetto.

Resultatmålet bedömer vi vara det mest kritiska målet för kommunen att uppnå. Vår bedömning är således att resultatet delvis är förenligt med de finansiella målen som fullmäktige fastställt i budget 2016. Fem av sex mål prognostiseras uppnås för helåret.

3.4.2 Mål för verksamheten

Enligt delårsrapporten har kommunfullmäktige valt ut ett antal indikatorer för att visa vilken riktning kommunen går mot för att uppnå de övergripande målen och visionen. Dessa redovisas på helårsbasis och följs upp i kommunens årsredovisning.

I delårsrapporten finns en återrapportering av viktiga händelser/mål för första halvåret. I dokumentet "Delårsrapporter 2016 för nämnderna och kommunens bolag" redovisas en återrapportering av respektive nämnds åtagande/övergripande verksamhetsmässiga mål och särskilda uppdrag.

Bedömning

Vi bedömer utifrån kommunstyrelsens rapportering i delårsrapporten, gällande de övergripande målen, att ingen sammanfattande analys av måluppfyllelse/mål finns beskriven. Vi bedömer att kommunstyrelsen fortsättningsvis behöver följa upp i en sammanfattande analys i förvaltningsberättelsen, hur väl kommunen arbetar för att uppnå de övergripande målen.

2016-10-10

Cecilia Axelsson
Projektledare

Micaela Hedin
Uppdragsledare